

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 13.7.2010
COM(2010) 380 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**privind libertatea de decizie a statelor membre în ceea ce privește
culturile modificate genetic**

{COM(2010) 375 final}

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind libertatea de decizie a statelor membre în ceea ce privește culturile modificate genetic

1. INTRODUCERE

Uniunea Europeană (UE) a adoptat un cadru juridic cuprinzător pentru autorizarea produselor care constau în organisme modificate genetic (OMG-uri) sau care sunt derivate din acestea. Procedura de autorizare reglementează utilizarea alimentară și furajeră a OMG-urilor și a produselor derivate din acestea, precum și prelucrarea industrială și cultivarea lor.

Sistemul de autorizare al UE are ca scop garantarea siguranței OMG-urilor autorizate și, în același timp, instituirea unei piețe interne pentru aceste produse. Două texte legislative, și anume Directiva 2001/18/CE privind diseminarea în mediu a OMG-urilor¹ și Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic², prevăd autorizarea prealabilă introducerii pe piață a OMG-urilor. Ambele acte fixează standarde bazate pe date științifice în materie de sănătate umană, de sănătate animală și de evaluare a riscului pentru mediu. În plus, Regulamentul (CE) nr. 1830/2003³ prevede norme privind trasabilitatea și etichetarea organismelor modificate genetic și trasabilitatea produselor alimentare și a furajelor produse din OMG-uri.

Responsabilitatea pentru evaluarea științifică îi revine Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară (EFSA), precum și autorităților științifice ale statelor membre. Statele membre au un rol important mai ales în ceea ce privește autorizarea OMG-urilor pentru cultivare, efectuând în acest sens evaluarea inițială a riscurilor pentru mediu.

De când a fost adoptat cadrul juridic acum șase ani, șapte state membre au interzis sau au restricționat cultivarea de OMG-uri pe teritoriile lor prin măsuri de salvagardare privind OMG-uri autorizate specifice⁴ sau prin interziceri generale ale unor semințe modificate genetic⁵. Cu patru ocazii diferite⁶, Consiliul a respins cu

¹ JO L 106, 17.4.2001, p. 1.

² JO L 268, 18.10.2003, p. 1.

³ JO L 268, 18.10.2003, p. 24.

⁴ Porumbul MON 810 a fost interzis de Austria, Ungaria și Luxemburg în temeiul articolului 23 din Directiva 2001/18/CE, de Grecia în temeiul articolului 23 din Directiva 2001/18/CE și al articolului 18 din Directiva 2002/53/CE, de Franța și Germania în temeiul articolului 23 din Directiva 2001/18/CE și al articolului 34 din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003. Porumbul T 25 a fost interzis de Austria în temeiul articolului 23 din Directiva 2001/18/CE. Cartoful Amflora a fost interzis de Austria, Ungaria și Luxemburg în temeiul articolului 23 din Directiva 2001/18/CE.

⁵ Polonia a adoptat, de asemenea, o legislație care interzice în general comercializarea semințelor modificate genetic și care nu este întemeiată pe clauzele de salvagardare stabilite în legislația UE. La 16

majoritate calificată toate propunerile Comisiei de abrogare a măsurilor naționale de salvagardare privind cultivarea de OMG-uri, chiar dacă în toate cazurile evaluările științifice ale UE au concluzionat că respectivele măsuri nu sunt întemeiate pe informații științifice noi sau suplimentare apărute după acordarea autorizațiilor și că, prin urmare, astfel de măsuri nu sunt justificate din punct de vedere juridic.

Concluziile Consiliului din decembrie 2008 au apreciat cadrul legislativ privind OMG-urile ca fiind cuprinzător și au subliniat necesitatea unei mai bune aplicări a dispozițiilor existente, mai ales în ceea ce privește cultivarea, menționând, în același timp, necesitatea de a se continua examinarea cererilor fără întârziere. În aceste concluzii au fost identificate domenii specifice în care trebuie aduse îmbunătățiri ale aplicării legislației privind OMG-urile, aspecte asupra cărora lucrează în momentul de față Comisia și EFSA, în colaborare cu statele membre.

Comisia și EFSA lucrează în acest moment alături de statele membre asupra domeniilor specifice, identificate în cadrul concluziilor Consiliului „Mediu” 2008, în care trebuie aduse îmbunătățiri ale aplicării legislației privind OMG-urile. Actualizarea orientărilor EFSA pentru evaluarea riscului pentru mediu este în curs de desfășurare și acoperă domenii specifice solicitate de Consiliu. EFSA este așteptată să termine orientările în ultimul trimestru al anului 2010. Atunci, Comisia va discuta împreună cu statele membre despre aceste orientări actualizate pentru a le oferi o valoare normativă, cu aprobarea statelor membre.

Mai mult, Comisia analizează modul în care poate fi consolidată monitorizarea mediului după introducerea pe piață a culturilor de OMG-uri, în conformitate cu dispozițiile actualei legislații și cu concluziile Consiliului „Mediu” din 2008.

În decembrie 2008, Consiliul a solicitat Comisiei să prezinte, de asemenea, un raport privind implicațiile social-economice ale OMG-urilor. Acest raport ar trebui să se bazeze pe informații furnizate de statele membre, care au făcut un efort important de compilare a informațiilor privind implicațiile social-economice ale organismelor modificate genetic și, în special, ale cultivării acestora. **Comisia își va finaliza raportul până la sfârșitul anului 2010.** Acest raport va fi prezentat apoi Parlamentului European și Consiliului pentru examinare și pentru continuarea discuțiilor.

În cadrul mai amplu al activităților regulate de revizuire a legislației UE, Comisia a lansat două evaluări referitoare la cadrul legislativ al UE privind OMG-urile: o evaluare cu privire la produsele alimentare și furajele modificate genetic, iar cealaltă evaluare cu privire la cultivarea de OMG-uri. În sfera de aplicare a acestor evaluări intră aspectele cele mai importante legate de cadrul legislativ. Cele două evaluări vor fi finalizate în ultimul trimestru al anului 2010 și continuate, până la jumătatea anului 2012, de o analiză a posibilelor schimbări în materie de orientare politică.

Concluziile din 2008 au dezbătut, de asemenea, într-o oarecare măsură, aspecte regionale legate de cultivarea OMG-urilor, atât în contextul evaluării științifice a riscurilor, cât și în cel al implicațiilor social-economice specifice. De atunci, anumite

iulie 2009, Curtea de Justiție a UE a hotărât că legislația respectivă contravine dreptului UE și a condamnat Polonia pentru neîndeplinirea obligațiilor sale (cauza C-165/08).

6

Iunie 2005, decembrie 2006, februarie 2007 și martie 2009.

state membre i-au solicitat Comisiei să elaboreze propuneri pentru a le fi acordată libertatea de decizie în ceea ce privește cultivarea de OMG-uri pe teritoriul lor.

În acest context, orientările politice pentru noua Comisie, stabilite de președintele Barroso în septembrie 2009 și aprobate de Comisie în martie 2010, au indicat faptul că ar fi posibilă combinarea unui sistem de autorizare al Uniunii Europene, bazat pe date științifice, cu libertatea de decizie a statelor membre în ceea ce privește prezența culturilor modificate genetic pe teritoriul lor.

Obiectivul aceste comunicări este acela de a clarifica modalitățile de punere în aplicare a libertății statelor membre printr-o abordare care îmbină revizuirea recomandării actuale privind coexistența, prin care se recunoaște faptul că statele membre au nevoie de mai multă flexibilitate, cu modificarea cadrului legislativ în vigoare.

2. O ABORDARE MAI FLEXIBILĂ ÎN CONFORMITATE CU LEGISLAȚIA EXISTENTĂ

2.1. Calea de urmat: acordarea unei flexibilități mai mari statelor membre cu privire la cultivarea de OMG-uri

În conformitate cu articolul 26a din Directiva 2001/18/CE, statele membre pot adopta măsurile necesare pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în alte produse. Având în vedere diversitatea condițiilor naționale, regionale și locale în care lucrează agricultorii europeni, Comisia a considerat dintotdeauna că măsurile de evitare a prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice ar trebui să fie elaborate și puse în aplicare de către statele membre.

În încercarea de a sprijini statele membre în procesul de elaborare a unor astfel de măsuri naționale, Comisia a publicat în 2003 Recomandarea 2003/556/CE privind orientările pentru elaborarea de strategii naționale și bune practici în vederea asigurării coexistenței culturilor modificate genetic cu agricultura convențională și ecologică⁷. Scopul unor astfel de măsuri naționale este acela de a evita impactul economic potențial al amestecului de culturi modificate și nemodificate genetic (convenționale și ecologice).

Experiența dobândită în ultimii ani arată că abordarea aplicată în temeiul Recomandării 2003/556/CE nu epuizează dispozițiile prevăzute la articolul 26a din Directiva 2001/18/CE, în special în ceea ce privește capacitatea statelor membre de a stabili măsuri de evitare a prezenței accidentale a OMG-urilor în alte produse. Același lucru reiese din examinarea evoluțiilor privind cultivarea de OMG-uri în statele membre. În prezent, anumite state membre au adoptat măsuri naționale de coexistență care urmăresc menținerea prezenței OMG-urilor în alte culturi la un nivel situat sub 0,9%. Alte state membre au stabilit diferite cerințe de izolare aplicabile producției ecologice. Mai concret, experiența legată de punerea în aplicare a recomandării din 2003 arată că pierderea potențială de venituri pentru producătorii ecologici și (câteodată) convenționali nu se limitează numai la situația în care pragul de 0,9% este depășit.

⁷ JO L 189, 29.7.2003, p. 36.

Având în vedere că anumite tipuri de producție agricolă, precum producția ecologică⁸, sunt deseori mai costisitoare, posibilitatea de a pierde majorarea de preț asociată, din cauza prezenței accidentale de OMG-uri, poate antrena prejudicii economice importante pentru aceste tipuri de producție. Prin urmare, o astfel de producție poate solicita eforturi de separare mai stricte. În plus, constrângeri și caracteristici locale pot face ca punerea în aplicare a acestor nevoi specifice de separare să devină foarte dificilă și costisitoare în anumite regiuni.

Mai mult, în anumite cazuri, în funcție de cererea de pe piață și de dispozițiile respective ale legislațiilor naționale (de exemplu anumite state membre au elaborat standarde naționale pentru diferite tipuri de etichetare „fără OMG-uri”), prezența urmelor de OMG-uri în anumite produse alimentare - chiar și la un nivel apropiat de pragul de 0,9% - poate cauza prejudicii economice operatorilor care ar dori să le comercializeze în calitate de produse care nu conțin OMG-uri.

Din cele menționate mai sus, reiese faptul că este necesară revizuirea recomandării din 2003 privind coexistența și înlocuirea acesteia cu o nouă recomandare care să reflecte experiența dobândită până acum în ceea ce privește măsurile naționale privind cultivarea de OMG-uri și care să permită un nivel mai ridicat de flexibilitate.

Noua recomandare se referă, de asemenea, la posibilitatea statelor membre de a restricționa cultivarea de OMG-uri în zone vaste de pe teritoriul lor pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice („zone fără culturi modificate genetic”). Totuși, pentru a recurge la această posibilitate, statele membre trebuie să demonstreze că, în cazul zonelor respective, nu sunt suficiente alte măsuri de evitare a prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale sau ecologice. În plus, măsurile de restricționare trebuie să fie proporționale cu obiectivul urmărit (și anume, protejarea nevoilor specifice ale agriculturii convenționale sau ecologice).

În acest scop, conținutul noii recomandări de stabilire a orientărilor pentru elaborarea măsurilor naționale de coexistență (anexată) se limitează la expunerea principiilor generale aplicabile pentru elaborarea unor măsuri de evitare a amestecului cu OMG-urile, recunoscând astfel flexibilitatea necesară pentru statele membre astfel încât să fie luate în calcul specificitățile lor regionale și naționale, precum și nevoile specifice locale ale culturilor ecologice, convenționale și de alte tipuri. Această recomandare este adoptată de către Comisie împreună cu prezenta comunicare. Comisia va continua să elaboreze, în colaborare cu statele membre, documente privind cele mai bune practici de coexistență (activitatea Biroului european pentru coexistență).

2.2. Alte elemente legate de cadrul UE care reglementează autorizarea OMG-urilor

Ar trebui să fie semnalat, de asemenea, faptul că actualul cadru legislativ privind OMG-urile constă într-un sistem de autorizare clar la nivelul Uniunii Europene, bazat pe o evaluare științifică a riscurilor. Este posibil, în principiu, să se facă o

⁸ În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 834/2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, este interzisă utilizarea OMG-urilor, inclusiv sub formă de semințe, alimente sau furaje, în producția ecologică [articolul 9 alineatul (1)]. Se urmărește reducerea la minimum a prezenței OMG-urilor în produsele ecologice (a se consulta considerentul 10).

distincție între regiuni în cadrul evaluării riscurilor, în temeiul unor argumente științifice⁹. Dacă evaluarea riscurilor ajunge la concluzia că prin cultivarea unui OMG sunt generate preocupări regionale specifice, acestea trebuie să fie luate în considerare de autorizarea UE prin intermediul unor condiții specifice sau al unor măsuri de gestionare a riscurilor. Dacă sunt justificate științific, aceste măsuri pot include măsuri de restricționare sau interdicții.

Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 prevede, de asemenea, posibilitatea Comisiei de a lua în considerare factori legitimi, alții decât factorii științifici, în contextul procedurii de autorizare a OMG-urilor pentru a restricționa sau pentru a interzice introducerea acestora pe piață. Cu toate acestea, justificările pentru astfel de restricții trebuie să fie specifice pentru fiecare OMG în parte și pot fi luate în calcul numai în momentul adoptării deciziei de autorizare a OMG-ului respectiv. Mai mult, această posibilitate nu este prevăzută de Directiva 2001/18/CE și, astfel, nu ar fi aplicabilă în cazul OMG-urilor autorizate prin această directivă.

Prin urmare, reiese că actualul cadru în care se pot aplica argumente științifice sau alți factori legitimi în vederea justificării restricțiilor sau a interdicțiilor referitoare la cultivarea de OMG-uri, nu le oferă statelor membre libertatea de decizie necesară în ceea ce privește cultivarea OMG-urilor pe teritoriul lor, în baza condițiilor lor specifice.

3. MODIFICAREA LEGISLATIVĂ PENTRU INTRODUCEREA UNEI „CLAUZE DE NEPARTICIPARE”

Un anumit număr de state membre vor să aibă posibilitatea de a nu participa la cultivarea de OMG-uri. Până acum, mai multe dintre aceste state membre au interzis cultivarea OMG-urilor în temeiul clauzei de protecție stabilite la articolul 23 din Directiva 2001/18/CE sau al măsurilor de urgență prevăzute la articolul 34 din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003, care au doar scopul de a reacționa față de noile riscuri care apar după acordarea unei autorizații. Prin urmare, Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA) nu a considerat aceste măsuri ca fiind justificate din punct de vedere științific. În mod similar, o serie de regiuni s-au autodeclarat regiuni „fără culturi modificate genetic”.

Motivele pentru care OMG-urile sunt interzise într-o țară sau pentru care o regiune este declarată regiune fără culturi modificate genetic par a fi diverse. Acestea variază de la justificări agronomice legate de dificultăți în ceea ce privește asigurarea coexistenței până la motivații politice sau economice precum aceea de a satisface cererea de piețe fără OMG-uri. În alte cazuri, statele membre doresc să păstreze anumite zone în conformitate cu politicile naționale privind biodiversitatea sau cu alte obiective generale de conservare a mediului natural.

La 23 martie 2009, Țările de Jos au înaintat o declarație Consiliului „Agricultură” și Consiliului „Mediu”¹⁰ prin care solicitau Comisiei să propună o soluție în ceea ce privește cultivarea de OMG-uri, care să țină cont de dimensiunea social-economică a

⁹ În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (c) și anexa II la Directiva 2001/18/CE și cu articolele 6 și 18 din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003.

¹⁰ Nota 7581/09 a Consiliului Uniunii Europene.

acesteia și care să mențină piața internă a produselor alimentare și a furajelor modificate genetic. Austria, susținută de doisprezece state membre¹¹, a prezentat în cadrul Consiliului „Mediu” din 25 iunie 2009 o lucrare¹² care sublinia aspectul subsidiarității asociat cultivării de OMG-uri și care sugera introducerea în legislație a unei clauze de neparticipare.

În acest context, pare necesară modificarea legislației UE pentru a fi introdus în cadrul legislativ al UE privind OMG-urile un temei juridic explicit care să autorizeze statele membre să interzică sau să restricționeze cultivarea tuturor OMG-urilor autorizate sau a unora dintre acestea pe întreg teritoriul lor sau doar în părți ale acestuia, în baza condițiilor lor specifice. Această modificare poate fi efectuată prin includerea unui nou articol 26b în Directiva 2001/18/CE și ar fi aplicabilă tuturor OMG-urilor care au fost autorizate pentru a fi cultivate în UE, fie în temeiul Directivei 2001/18/CE, fie în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1829/2003.

În conformitate cu cadrul juridic pentru autorizarea OMG-urilor, nivelul de protecție a sănătății umane/animale și a mediului ales în UE nu poate fi modificat de un stat membru, iar această situație nu trebuie să se schimbe. Cu toate acestea, noul temei juridic va permite statelor membre să adopte măsuri de restricționare sau de interzicere a cultivării tuturor OMG-urilor sau a unora dintre acestea, pe întreg teritoriul lor sau doar în părți ale acestuia, în baza unor motive, altele decât cele deja abordate în setul de norme armonizate ale UE care prevăd deja proceduri ce iau în calcul riscurile pe care le poate prezenta cultivarea unui OMG pentru sănătate și mediu.

Mai mult, va trebui ca aceste măsuri naționale să fie în conformitate cu tratatele, în special cu principiul nediscriminării între produsele naționale și produsele care nu sunt naționale și cu articolele 34 și 36 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor. Măsurile ar trebui să se refere numai la cultivarea OMG-urilor și nu la libera circulație și importul semințelor și al materialului săditor modificate genetic, precum și al produselor din recoltele respective. Aceste măsuri trebuie să fie compatibile și cu obligațiile internaționale ale UE, mai ales cu cele din contextul Organizației Mondiale a Comerțului. Pentru a se asigura transparența, va trebui ca statele membre care intenționează să adopte măsuri să le comunice, împreună cu motivele care au dus la acestea, Comisiei și celorlalte state membre cu o lună înainte de adoptarea lor.

Statele membre ar fi, de asemenea, libere să modifice aceste măsuri, cum li se pare adecvat, în toate stadiile de autorizare sau reautorizare a OMG-urilor respective.

Pe scurt, acest nou temei juridic nu schimbă sistemul UE de autorizare a OMG-urilor, ci permite statelor membre să adopte măsuri care s-ar putea aplica în cazul OMG-urilor care au fost autorizate în temeiul legislației existente. Astfel, statele membre au opțiunea suplimentară de a adopta măsuri în legătură cu OMG-urile autorizate, în plus față de măsurile pe care le pot deja adopta, prin aplicarea articolului 26a din Directiva 2001/18/CE, pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în alte culturi.

¹¹ BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL și SI.

¹² Nota 11226/2/09 REV 2 a Consiliului Uniunii Europene.

Prin urmare, în temeiul principiilor menționate mai sus, Comisia a hotărât să înainteze Parlamentului European și Consiliului o propunere legislativă sub forma unui Regulament de modificare a Directivei 2001/18/CE în ceea ce privește posibilitatea statelor membre de a restricționa sau de a interzice cultivarea de OMG-uri pe teritoriul lor.

4. CONCLUZII

Comisia consideră că această nouă abordare este necesară pentru a se ajunge la un echilibru între menținerea sistemului de autorizare al UE bazat pe evaluarea științifică a riscurilor pentru sănătate și mediu și nevoia de a acorda libertate statelor membre pentru a-și rezolva problemele specifice naționale, regionale sau locale ridicate de cultivarea OMG-urilor.

În primul rând, o revizuire a recomandării existente privind coexistența (2003/556/CE) va reflecta mai bine posibilitățile oferite statelor membre de a adopta măsuri pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice, în conformitate cu cadrul legislativ existent.

În al doilea rând, adoptarea de către Parlamentul European și Consiliu a propunerii legislative care oferă statelor membre posibilitatea de a restricționa sau de a interzice, în anumite condiții, cultivarea tuturor OMG-urilor sau a unora dintre acestea pe întreg teritoriul lor sau doar în părți ale acestuia le va permite statelor membre să își rezolve problemele specifice naționale sau locale ridicate de cultivarea OMG-urilor independent de procesul de autorizare. Se așteaptă ca această abordare a cultivării OMG-urilor să răspundă cererilor mai multor state membre și să primească sprijinul părților interesate și al publicului larg, menținând, în același timp, sistemul UE de autorizare a OMG-urilor, care se va aplica în continuare, precum și libera circulație și importul de produse alimentare, furaje și semințe modificate genetic. Abordarea este, de asemenea, conformă cu realitatea constatată a practicilor statelor membre de până acum în ceea ce privește cultivarea de OMG-uri și cu principiul subsidiarității și proporționalității. Între timp, Comisia va continua să aplice actualul cadru legislativ al UE cu privire la OMG-uri. În acest context și în conformitate cu articolul 31 din Directiva 2001/18/CE,

rapoartele privind punerea în aplicare a directivei vor acorda o atenție specială experienței dobândite în aplicarea articolelor 26a și 26b.

Sunt anexate la prezenta comunicare noua recomandare privind orientările pentru elaborarea măsurilor naționale de coexistență pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice și o propunere legislativă de modificare a Directivei 2001/18/CE în ceea ce privește posibilitatea statelor membre de a restricționa sau de a interzice cultivarea de OMG-uri pe teritoriul lor.